

El carrer de la Creu

134

LESPECULACIÓ URBANÍSTICA

El carrer de la Creu és situat a la zona d'eixample de la ciutat, en un sector que si bé començà a edificar-se des de la primera de segle, es pot dir amb certesa que no es configura amb més o menys precisió fins a la dècada dels seixanta.

Originàriament era un carrer sense nom, molt curt, i que prengué l'actual denominació de clara arrel popular pel fet d'haver-hi en aquesta via una creu de terme; altrament, l'única que hom podia trobar dins de la demarcació municipal gironina. L'Ajuntament de Girona en aquest cas es limità en el ple del dia 20 d'abril de l'any 1917 a confirmar oficialment un nom que ja era emprat per la generalitat dels seus habitants, i a concretar-se el seu trajecte. Hom esmenta que va des del carrer Migdia, «en el punt conegut per la Creu, hasta la Font del Rey, atravesando las del Cardenal Margarit y Rutlla», la qual cosa vol dir que en aquells moments era la meitat de llarg que el carrer actual.

Amb tot, i probablement per l'origen més o menys remotament religiós del seu nom, l'any 1937 la Federació Local de Sindicats d'Indústria de la C.N.T.-A.I.T. demanà que es doni a aquesta via el nom de Miguel de Cervantes, proposta que sortosament no arribà a prosperar.

El carrer curt i tranquil de començaments de segle comença a patir un procés de transformació que s'exemplifica en l'actuació urbanística dels anys cinquanta i seixanta, en un context de manca de control democràtic que produeix arreu de la ciutat ferides al seu teixit urbà gairebé irreversibles. La zona de l'eixample és un dels sectors més castigats per aquesta política menada a esquenes del poble. Com ha assenyalat Pere Freixas «els plans generals d'ordenació urbana (1955 i 1972), lluny de frenar les arbitriats, han potenciat l'especulació i han conegut un eixample d'una manera insuportable, amb carrers de diferents amplades i d'intercomunicació crítica, i amb edificis de diverses alçàries que donen lloc a la visualització de mitgeres horroroses».

Es en aquest context que el carrer de la Creu creix desordenadament, enmig d'una especulació de sòl forassenyada, i que configura un sector de creixement indeturable. L'antic carrer de la Creu s'allargassa vers la carretera de Barcelona, sobretot a partir del mes de juny de l'any 1960 quan es procedeix a la seva connexió amb el carrer d'en Francesc Ciurana una vegada clos satisfactoriament el procés

d'expropiació d'una finca que ho impedia.

A hores d'ara el carrer enllaça per la banda esquerra amb els carrers d'en Francesc Ciurana, Joan Maragall, Migdia, Cardenal Margarit, travessia de la Creu i carrer de la Rutlla, i per la banda dreta amb el carrer d'en Manel Quer, del Cor de Maria, Balmes, Príncep i altra cop Migdia, Travessia Creu i Rutlla, que el creuen de un costat a l'altre. En el seu tram final conflueix amb una via de fort creixement —el carrer d'Emili Grahit— creant l'anomenada plaça dels Països Catalans a hores d'ara en tràmit d'execució. És, cada cop més, una artèria clau en la vida de la ciutat, tant en l'aspecte econòmic, com en el de l'ordenació del trànsit.

PISOS I COMERÇOS

Una de les característiques més evidents del carrer de la Creu és l'alçària dels seus blocs d'habitatges, d'una mitjana de 7 o 8 pisos, i la proliferació d'un comerç important destinat a satisfer les necessitats d'un sector d'elevada capacitat adquisitiva.

La primera construcció d'importància que s'hi alçà fou el bloc de cinquanta llars distribuïdes en set plantes que es construí l'any 1949 per a sots-

oficials casats, i que aleshores costà uns tres milions de pessetes. Poc després el pla del 1955 donava més amplada al carrer i el feia arribar fins a la carretera de Barcelona. La densitat i la rapidesa de l'ocupació obligà tot seguit a dur a terme obres d'infraestructura per tal de dotar els carrers dels serveis mínims. Així es procedeix a completar la seva urbanització, a ampliar la xarxa d'aigües potables i per tal de regular el creixent pas dels cotxes l'any 1974 s'instal·len els nous semàfors amb l'encreuament amb la Ctra. de Barcelona per un cost d'un milió i mig de pessetes. En el mes d'agost d'enguany s'ha procedit a l'agençament del paviment per un cost de 3'6 milions de ptes.

Paral·lelament a les obres d'urbanització es procedeix a situar al carrer un seguit de jardins que humanitzen l'excessiva alçària de les seves construccions. Compta amb més de 2.000 metres quadrats de gespa, sobretot amb la confluència amb el carrer de Francesc Ciurana, i als voltants de l'estació de gasolina de davant de l'escola Normal de Mestres, i al llarg del seu trajecte es reparteixen els petits jardins amb les plantacions d'arbres. D'un centenar d'arbres, destaquen els eucalipus, els desmaís, cedres, faigs, magnòlies, arbres tulipes i un seguit d'espècies diferents.

UN EQUIPAMENT DE CAIRE ESCOLAR

El carrer de la Creu compta amb dos centres d'ensenyament. A la cruïlla amb el carrer de Joan Maragall —i pertanyent a l'equipament d'aquest carrer— el col·legi del Dr. Masmitjà de les religioses missioneres de l'Immaculat Cor de Maria que és de caire privat i on es pot cursar l'E.G.B. i el preescolar.

Per altra banda, l'equipament més important del carrer és el complex educatiu conegut popularment com «la Normal» i que comprèn una escola d'E.G.B. denominada l'Annexa i l'escola Universitària de Formació de Professorat d'E.G.B.

Quan el 1959 es plantejà la construcció d'aquest complex escolar l'Ajuntament ofereix tres possibles ubicacions: l'edifici de les Àguiles a la plaça de Sant Domènec, un terreny al capdavant de la Devesa quasi tocant a la carretera de Santa Eugènia i un solar a l'encreuament dels carrers de la Creu i d'Emili Grahit. Pel juny de l'any 1959 s'escull oficialment aquest darrer emplaçament i es procedeix a l'expropiació de terrenys dels srs. Almeda, Joaquim Falgàs, Ferran Soler, Montserrat Vila, Lluïsa Juandó i dels germans Ensesa Gubert, per engegar-ne la construcció. També es guanya una part de terreny al llit del riu

INSTRUMENTS MUSICALS

SOIART

creu, 24 - tel. 20.06.43 - girona

PINTURES — PINTURES

DG

UF!

SANVITXOS ENROTLATS
FREDS O GRATINATS

C/. de la Creu, 2 tel. 21 18 51
Girona

Nikon FG-20

La SLR de Nikon automàtica i manual

FOTO/CINE
MACHUCA
DISTRIBUIDOR A GIRONA DE Nikon

Sant Fèlix, 19 C/. Creu, 36
Tel. 20 90 85 Tel. 21 01 20
GIRONA

Sorteig de Premis en metàl·lic

La Caixa Postal celebrarà el pròxim mes de desembre el seu tradicional sorteig de premis en metàl·lic a titulars el qual respon a les següents normes bàsiques:

MILLONES DE PESETAS

- 1^a** Els números només seran vàlids per prendre part en aquest sorteig, que tindrà lloc el dia 12 de desembre de 1984
- 2^a** Els números per participar en l'esmentat sorteig s'adjudicaran, sense necessitat de cap petició, solament a aquelles llibretes d'estalvi en les quals es realitzin imposicions —primeres o ulteriors— a partir del 15 de setembre fins al 31 d'octubre, a les quals també es concediran números pel saldo que presentin el 31 d'octubre.

- 3^a** Les imposicions i saldos que hagin donat origen al lliurament dels números hauran de mantenir-se en el compte fins passada la data del sorteig.
- 4^a** Per a futurs sorteigs es divulgaran les condicions i premis que s'estableixin

Caja Postal

AMB LA GARANTIA DE L'ESTAT

SOL·LICITI'N MÉS INFORMACIÓ A LES OFICINES DE CORREUS CAIXA POSTAL

La creu actual és una còpia de la d'en Canet

La creu que dona nom al carrer és un dels elements més característics de l'escultura que hi ha als carrers de Girona. Tot i que la seva col·locació al lloc actual és recent, molt poca gent en sap detalls, i en corren mil històries i llegendes, a quina més inversemblant.

L'actual és una còpia de la creu d'en Canet, que marcava el punt on, antigament, se separaven la carretera de Barcelona i la carretera de Santa Coloma. Aquest punt quedava situat aproximadament en el mateix lloc on ara hi ha la creu, a l'encreuament dels carrers Migdia — antiga carretera de Barcelona — i Creu, però més cap al mig d'aquest últim carrer, que abans de ser urbanitzat era lògicament més estret. Per la seva proximitat amb Can Canet, edifici que encara és en peu al costat del supermercat 2.000, aquell indicador de la bifurcació de carreteres va rebre el nom de Creu d'en Canet. No indicava el límit entre els municipis de Girona i Palau — com alguns creuen — sinó que aquest era situat força més enllà, on ara hi ha el carrer Carles Rahola.

Al peu de la Creu d'en Canet foren afusellats, el juliol de 1936, els senyors Vilaseca, Candi Serra i Josep Prats. Aquest últim, que vivia a Can Canet, no va morir en l'afusellament i va poder escapar, motiu pel qual Manuel Bonmatí podia referir-se a ell, en un article a Presència l'any 1970, com a «mort i ressuscitat». El motiu de l'afusellament fou que els tres, considerats gent de dretes, eren

reunits a Can Canet, en una reunió suposadament facciosa.

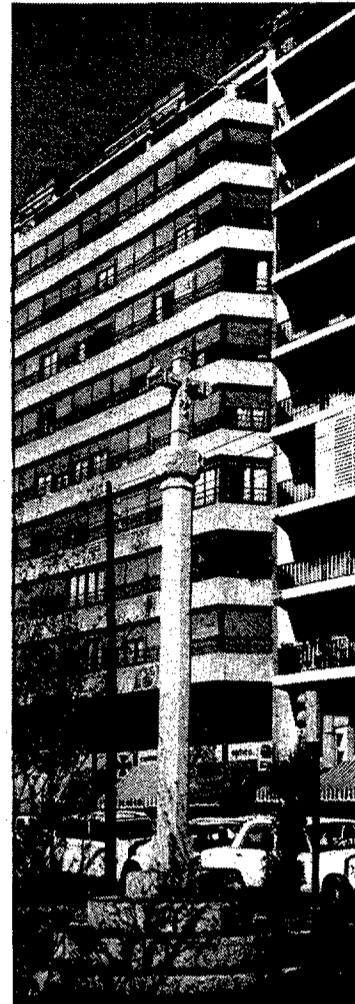
Després de l'afusellament, la creu fou destruïda. Esmicolada, per ser més precisos. El fust que la sostenia va quedar a trossos i la creu, que ja era prou deteriorada pel temps, en mil bocins. Només van quedar sencers el capitell entre el fust i la creu, i els graons que aguantaven el conjunt. A la nit, els veïns van amagar les peces en una bòvila propera i després de la guerra el doctor Josep Maria Bohigas, nou habitant de Can Canet, les va traslladar a casa seva, on van continuar guardades durant molts anys.

La restitució de la creu va venir d'una suggerència de Jaume Pumarola, formulada a la revista Presència el novembre de 1969. El doctor Bohigas, que guardava la creu esmicolada, i el ponent d'obres de l'Ajuntament, Santiago Pérez Rodeja, van posar-se mans a l'obra. Eulogi Bordas, aparellador municipal, va fer un nou disseny de la creu a partir de les fotos existents a l'antiga. El fust es va encarregar a un picapedrer i la creu fou realitzada en pedra, a partir dels dibuixos d'Eulogi Bordas, per l'escultor Ramon Dalmau Lloberas. Es van aprofitar els graons originals i també els capitell entre el fust i la creu, que és per tant, la peça de més valor històric de la creu actual. El muntatge de les peces es va fer, sense gaire faramalla inaugural, el març de 1970, en els jardins que s'havien acondicionat prop del lloc on estigué la creu d'en Canet.

Per una trista circumstància del destí, Jaume Pumarola moria poques setmanes després de llançar la idea de la restitució de la creu, — concretament l'onze de gener de 1970, d'accident —, i l'escultor que la realitzà, el gironí Ramon Dalmau també a morir prematurament el 23 de novembre de 1975, el mateix dia que enterraven Franco. El doctor Bohigas, que també va intervenir en la restauració de la creu, ha mort ara fa un any.

LA CREU DE PALAU

A Girona hi ha dues creus de pedra més, a part d'aquesta: la que hi ha al petit jardinet al costat del Sant Pere de Galligants, obra de Josep i Jordi Oliver Viver, segons disseny d'Eulogi Bordas, feta cap al 12960, i la que dona nom al barri de la Creu de Palau, davant del Col·legi les Alzines.

Aquesta última és obra de Domènec Fita i en el seu origen hi ha una bonica història. L'any 1944 va fer-se a Palau una Santa Missió de les que s'estilaven aquells temps, amb els habituals discursos apocalíptics i les massives i espectaculars demostracions de fe col·lectiva. Com a record, també com era habitual, va aixecar-se una creu de fusta en l'encreuament del camí vell de Fornells amb el camí que passava per Montilivi. La creu es va anar deteriorant amb el pas dels anys i l'últim acord que va prendre l'Ajuntament de Palau abans de ser annexionat a Girona fou el d'encarregar a Domènec Fita que realitzés una nova creu de pedra per substituir la de la Santa Missió de 1944. Fita va acceptar l'encàrrec amb il·lusió i amb la mateixa il·lusió conserva encara tots els dibuixos que va preparar per al disseny de la creu. El picapedrer Soler, de les Pedres, va ser l'executor material del projecte de Domènec Fita i el 1963, al mateix temps que Palau desapareixia com a municipi, la creu quedava instal·lada.

J. Fabre

Onyar que representa gairebé una tercera part de la superfície total. Els tràmits d'expropiació forçosa són lents i ensopeguen amb l'oposició dels afectats, de manera que l'any 1968 — quan l'escola ja és en funcionament — encara es dicta una sentència i, cinc anys més tard queda pendent de resoldre algun recurs.

L'any 1960 la direcció general d'Ensenyament Primari encarrega el projecte d'edifici a l'arquitecte de Madrid Francisco Navarro Borrás; l'any 1966-67 s'hi trasllada el professorat i l'alumnat del Col·legi Bruguera de la Gran Via de Jaume I junt amb un planter de joves professors que a la llarga esdevindran els directors dels principals centres d'ensenyament primari de la ciutat. Un d'ells, Moisès Tibau, és actualment el director de l'anomenada escola «Anexa», que juntament amb l'escola de nenes de l'altra banda de l'edifici, compta amb 17 unitats d'E.G.B. i 4 de parvulari, amb un alumnat que ultrapassa actualment el nombre de set-cents.

Per la seva banda, l'Escola

Normal es trasllada al nou edifici procedent de dos locals situats l'un al carrer d'Anselm Clavé (antiga societat «Athenea»), i l'altre a la Gran Via, números 3 i 5. Amb el temps adquireix rang universitari i actualment els mestres de casa nostra s'hi poden especialitzar en parvulari, pedagogia, ciències, filologia i ciències socials. Compta amb una important biblioteca des de l'any 1914, la qual custodia un important fons antic del 1844, així com més de 12.000 llibres i dues-centes revistes.

El carrer de la Creu compta també amb un pàrquing de la Caixa d'Estalvis que destina els seus ingressos a l'atenció de la seva obra benèfica-social, i amb una estació de gasolina prop de l'escola Normal. Fins als anys seixanta n'hi havia una altra a l'encreuament amb el carrer de Barcelona i que es traslladà de lloc amb motiu de les obres d'eixamplament d'aquell tram del carrer.

Ramon Alberch i Fugueras

SB

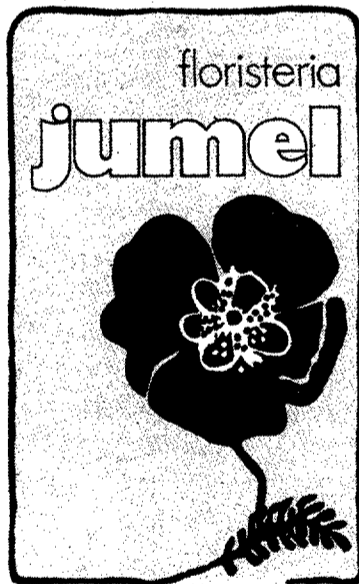
CONSULTORS GIRONA, S.A.

Equip de gestió empresarial
Creu, 39 - Telèfon 21 54 00 - 17002 GIRONA
Tèlex: 57105 COCIG E
Consultors Girona

ASSESSORIA TÉCNICA

COMPTABILITAT
FISCAL
INFORMES COMERCIALS

JURÍDIC
LABORAL
SELECCIÓ PERSONAL

c/creu, 42. tel. 20 95 86
girona

ENTRE EN EL NUEVO BMW 316 POR 1.650.000 PTS.

Alcance el más alto nivel de ingeniería y exclusividad en los 1800 c.c.
El nuevo BMW 316 con 2 ó 4 puertas.
Le esperamos para demostrárselo.

PRUEBELO
AQUI
Hoy mismo.
Sin compromiso.

GIRONA MOTOR, S.A.

Concesionario Oficial
Exposición, Venta y Servicio Técnico: Emilio Grahit, 26.
Girona. Tel. 20 50 14

